

ZEE-SCHELPELEN OP TERSCHELLING.

De Waddeneilanden nemen onder de vindplaatsen van zee-mollusken een bijzondere plaats in. Het wad huisvest vele slikbewoners, terwijl de met wieren begroeide dijk-glooiing woonplaats biedt aan alikruiken en keverslakken. Het Noordzeestrand moge in vergelijking met andere stranden arm zijn aan schelpenhoeveelheid, het is rijk aan soorten. Alle soorten, die langs de kust meer of minder algemeen zijn, kan men ook hier vinden, maar daarnaast treft men vaak voorwerpen aan, die elders zelden of nooit zijn gevonden, althans niet in aantal. Tot deze reken ik: *Neptunea antiqua* (ook eenmaal levend), *Colus gracilis* (twee ex. begroeid met doodemansduim), *Patella* (begroeid met wieren), *Crepidula* (tweemaal), *Trivia* (tweemaal), *Turritella* (in vele tientallen), *Philine aperta* (eenige malen), *Acteon* (een vijftal), *Clathrus turtonis* (drie maal), *Velutina* (één maal), *Ensis siliqua* (even talrijk als *E. ensis*), *Cultellus* (twee maal), *Chlamys opercularis* (eenige malen, ook groote met doodemansduim), *Cyprina* (vele doozen, een vijf en twintig levend), *Cardium aculeatum* (twee maal), *C. echinatum* (veel), *C. crassum* (algemeen), *C. tuberculatum* (veel), *Modiolus* (twee maal), *Solen marginatus* (veel). Verder treft men heel dikwijls fossielen aan, o.a. *Paphia spec.* (veel), *Chlamys varia* (veel, waaronder misschien ook enkele recente), *Venus spec.* (veel), *Dentalium* (vier maal), *Nucula* (één maal), *Divaricella* (vele malen), *Dosinia exoleta* (twee maal). De groote diepte van de zeegaten en de diepe vaargeul langs de kust van het eiland zal wel van invloed zijn op het aanspoelen van de grootere diepzeesoorten zoowel als van de fossielen. De bemanning van een schelpenzuiger spreekt van stroomschelpen en bedoelt daarmee de groote cardiumsoorten. Vooral bij zuidelijken en oostelijken wind woelen de grondzeeën den zeebodem om en spoelen er fossielen aan op de Noordvaarder en de Boschplaat; dan kijken de wester-strandjutters uit naar „toretjes” (*Turritella*), want als die er liggen is het „buitig” op de Noordvaarder. Overigens nemen de eilanders niet veel notitie van de schelpen: de tweekleppigen zijn „schilpen” zonder meer en de horens heeten „koeikes”. Nog als vanouds worden alikruiken gezocht op het wad (kreukelen op de waard), mosselen en kokkels gevischt, alsook jacht gemaakt op uleken (wulken) alles voor uitvoer naar het buitenland, doch dit bedrijf is beperkt tot het westelijk gedeelte van het eiland en werpt maar schrale verdienste af.

Ten slotte nog iets over een vondst van een merkwaardige vreemdeling, *Crepidula fornicata*, het Amerikaansche Slippertje. In Juli 1931 zag ik van deze soort het eerste exemplaar, op het eiland aangespoeld bij paal 14 na krachtigen westenwind. Het werd gevonden door een jeugdigen badgast, die erg rijk was met zijn vondst en het in geen geval wilde afstaan voor mijn verzameling. Het was een vrij groot, sterk gewelfd voorwerp, begroeid met riemwier, dat dus als transportmiddel had gediend; nadien heb ik nimmer meer van vondsten gehoord.

In afl. VII van de Fauna van Nederland vermeldt de schrijfster, dat leegschelpen van enkele Noordzee-eilanden bekend zijn en ook reeds éénmaal een levend exemplaar in de Waddenzee werd aangetroffen, zonder echter te vermelden hoe en waar. Een der leerlingen van onze school bracht mij nu een mosselschelp, waarop een levend Slippertje en door hem gevonden 12 Nov. l.l. aan den Zuiderzeedijk bij Hee, halfweg Midsland-West. ¹⁾ Blijkbaar kunnen deze dieren lang buiten water in leven blijven, want hoewel nu al vijf dagen op het droge, leeft het nog altijd en zit met een weinig opgeheven schelp op de mossel, terwijl de minste aanraking het diertje verontrust, zoodat het zich dadelijk stijf op zijn zitplaats drukt en eerst na eenige minuten wordt de schelp weer geheven. Het dier lijkt mij vrijwel volwassen (43 × 20 mm) en wijkt door de sterke welving aanmerkelijk af van de volwassen exemplaren, welke ik indertijd uit Zeeland ontving en die alle plat en verbreed zijn, mogelijk een gevolg van de merkwaardige levenswijze in zgn. kettingen. Waar in mijn collectie alleen de jongere en dus bewoners van de bovenste étages de sterk gewelfde vorm vertoonen, mag men daar misschien uit afleiden, dat

¹⁾ In 't laatst van Nov. nog twee dergelijke ex. verzameld tusschen Hee en Rienum langs den dijk.

de pas gevondene in eenzaamheid is opgegroeid en door gebrek aan soortgenooten geen kettenganger is geworden.

Er is dus nu een nieuw bewijs, dat het dier levend in de Waddenzee voorkomt, maar meerdere vondsten zullen moeten aantoonen, dat het Amerikaansche Slippertje ook de Waddenzee heeft veroverd, evenals die andere vreemdeling; de krab met de handjes. Liefhebbers langs de Wadenskust en visschers kijkt eens uit en verzuimt niet van eventueel vondsten kennis te geven.

Deze vondst doet mij dubbel genoegen: eerstens om de aanvulling van een leemte in mijn Terschellinger-mollusken verzameling en dan niet minder om het resultaat van mijn in de school uitgestalde nevencollectie, waarvan ik hoopte, dat die het zoeken langs strand en dijk zou aanmoedigen. En ziedaar, de vinder is nog maar acht jaar oud, zit nog bij de juffrouw en wordt door de grooten nog niet voor vol aangezien!

Mogelijk vinden collega's, die dit lezen, in mijn schoolmeesterlijken trots aanleiding ook eens een proef te nemen en men behoeft niet juist aan zee te wonen: er zijn ook land- en zoet-watermollusken. Op dit terrein kan men goede zoekers en gelukkige vindsters heel goed gebruiken!

Midsland.

G. W. JONGENS.

DE WILDE KAMP.

Vijftig jaar geleden, toen ik nog in Amsterdam woonde, had ik er plezier in, op den eersten den besten mooien Meidag te wandelen van station Barneveld naar Apeldoorn heel op mijn eentje. Het ging dan eerst langs de spoorlijn tot aan dat mooie meertje en dan rechttoe rechtaan naar Garderen door bosch en heide. Soms verdween dat Garderen achter een terreinplooi of een boomengroep maar meest al bleef het zichtbaar als hoogste plek in den omtrek, bekroond door het hoogruggig kerkje met den stoeren korten toren en den prachtigen koren-molen. Dit wonderschoone silhouet tooit nog altijd mijn herinnering aan dien heerlijken tijd.

De groote straatweg van Amersfoort naar Apeldoorn lag dwars op mijn richting en ik kruiste hem meestal kort voor den zandweg van Stroe naar Garderen. Dien weg sloeg ik dan in en dan ging het langzaam omhoog. Niet, dat ik moe was, maar langs dien weg stonden sleedoornhagen, net op het lest van hun bloei en daarin wemelde het nog van allerlei kleurige graafbijen en de kneuen en grasmusschen zongen er om het hardst. De eiken kwamen net in blad. In sommige jaren smulden er duizenden meikevers. Rechts van den weg kwam ik dan in een heel oud eikenbosch, meest hakhout en daar begon de Grootbloem-sterrenmuur te bloeien met nog belofte van heel veel ander moois. Blijkbaar was dit een oud grensbosch, want onmiddellijk er naast kwamen al de bouwlanden van den eng. Iets verder lag ook nog een duidelijke grenswal, half verscholen onder berken. Geen wonder, dat ik hier altijd een klein uurtje „verloor”, maar daar was op gerekend.

Ik wist toen nog niet, dat dit de „Wilde Kamp” was en had natuurlijk heelemaal geen vermoeden er van, dat ik een halve eeuw later in dit tijdschrift, dat toen nog geboren moest worden, een aanslag op uw beurs zou doen, om het „Geldersch Landschap” te steunen in zijn pogingen tot behoud van Hoog-Garderen.

Maar nu gaan we verder: eerst naar het dorp met den meer dan duizendjarigen toren, dan eerst naar rechts en weer naar links naar Het Soll, met zijn schilderachtig plasje en mooi geboomte, dan omhoog naar den noordelijken dorpsrand en dan aandachtig stil staan op het hoogste punt, vervuld van bewondering.

We staan hier slechts eventjes vijftig meter boven A.P.: vijftig meter lager dan de koepel van Viruly in de Onzalige Bosschen. Maar het uitzicht is niet minder grootsch. De heuvel vlak bij is pokdalig van grintgroeven. In breede plooien daalt de heide af naar het Uddelermeer, met de